

VERSLAGEN, UITGEBRAGT IN DE ZITTING VAN 28 DECEMBER.

VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het wets-ontwerp tot vaststelling der begrooting van
uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1865.

1. Bij den aanvang van het onderzoek van dit wets-ontwerp werd in drie afdeelingen der Kamer verklaard, dat men hier, niet minder dan bij het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1865, het gemis moest betreuren van de antwoorden door den Minister bij de beraadslagingen in de Tweede Kamer gegeven op de bedenkingen, welke in die Kamer door onderscheidene sprekers zijn medegedeeld. Men betreurde dit te meer, omdat de alsnu te doene vragen om inlichting en te opperen bedenkingen welligt achterwege gebleven zouden zijn, bijaldien de volledige kennisneming van het verhandelde in de andere Kamer vooraf aan de leden dezer Kamer ware vergund geweest.

2. Vrij algemeen werd bij deze gelegenheid aangedrongen op eene krachtige en meer bespoedigde voortzetting van de werken, die tot aanleg en voltooiing van het spoorwegnet nog vereischt worden. Sommige leden zouden het daarom wenschelijk achten, dat men liever met de onderneming van vele nieuwe werken wachten mogt, tot dat de zoo belangrijke werken voor den aanleg der Staatsspoorwegen voltooid zullen zijn. Daarbij werden ook in eene afdeeling bezwaren geopperd tegen het niet reeds dadelijk in exploitatie brengen van zoodanige gedeelten dier wegen, welke sedert geruimen tijd daarvoor in gereedheid zijn. Men had meer bijzonder ten deze het oog op de baan van Arnhem naar Zutphen.

3. Onderscheidene leden wilden aan de Regering aanbevelen om vooral ook toe te zien, dat er bij den aanleg van de spoorwegbanen geene onnutte of overbodige uitgaven gedaan worden, gelijk daarvan enkele voorbeelden op sommige lijnen bij te brengen zijn. Men drukte daarbij tevens het verlangen uit, dat de gebouwen, die ten dienste van de spoorwegen worden opgericht, aan de vereischte ruimte genoegzaam zouden beantwoorden.

4. In eene afdeeling werd de regtstreeksche aansluiting van de residentie aan den Rhijnspoorweg ter sprake gebragt. Men beschouwde die als eene zaak van ontegenzeggelijk groot belang. Daar men meende dat er voor dit werk reeds eenige aanvragen van concessie gedaan zijn, verlangde men omtrent deze belangrijke aangelegenheid van de Regering eenige inlichtingen te ontvangen.

5. Eenige leden merkten op dat art. 39 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125) bepaalt, dat bij de berekening van de schadevergoeding niet gelet zal worden op nieuwe getimmerten of veranderingen, gemaakt na de nederlegging ter inzage in art. 7 of in art. 12 voorgeschreven; dat alzoo op die perceelen, waarvan de onteigening later blijkt niet noodig te zijn, ten allen tijde blijft kleven de last, waarmede zij bij de aanwijzing bezwaard zijn.

Die leden vragen, of de Minister voornemens is in deze leemte der wet, welke zich reeds meer dan eenmaal deed gevoelen, te voorzien.

Op sommige artikelen van het wets-ontwerp zijn de volgende vragen en aanmerkingen medegedeeld.

Art. 9. Over de brug te Kuilenburg en de daarmede in verband staande werken zijn in de Tweede Kamer onderscheidene bedenkingen geopperd. Verscheidene leden verlangden te vernemen wat van de zijde der Regering daarop geantwoord is.

Art. 11. Ook omtrent de brug te Zaltbommel kent men de eigenlijke meening van de Regering nog niet. Sommige leden wenschten bepaald bekend te worden gemaakt met het door den Minister uitgesproken gevoelen daaromtrent in het bijzonder, of de verbreeding der rivier beneden de brug beraamd is in het belang van de brug zelve of in het rivierbelang, en waarom eene ophooging van de dijken boven de brug niet noodzakelijk wordt gekeurd.

Art. 14. Verscheidene leden wenschten ook inlichtingen van de Regering te ontvangen omtrent de aansluiting van den spoorweg van Harlingen met Hannover, niet alleen aan de grenzen, maar ook met betrekking tot de vraag, hoedanig de vooruitzichten zijn

omtrent het verband van die lijn met de Hannoversche spoorwegen. Zij betreurden dat, nu voor den aanleg van die baan aanzienlijke uitgaven op deze begrooting zijn uitgetrokken, er aangaande deze gewichtige zaak nog geene beslissing bekend is geworden.

Art. 15. In eene afdeeling werd de aandacht gevestigd op den tragen gang van den aankoop der benoodigde eigendommen voor den spoorweg van Zutphen tot de *Pruissische grenzen*. Men verlangde de meening der Regering te kennen over de oorzaken dezer langzame onteigening, of die namelijk aan de ambtenaren, met dit werk belast, toe te schrijven, dan wel in de onteigeningswet zelve gelegen zijn.

Art. 18. In eene afdeeling werd het gevoelen uitgedrukt, dat er eene dringende behoefte bestaat aan beslissing bij de wet omtrent de afdamming bij het Sloe of de overbrugging aldaar, vooral ook met het oog op de meening der Regering, dat daaraan werken op Walcheren moeten voorafgaan.

Art. 21. Dat er eindelijk ook eene beslissing worde genomen omtrent de rigting der lijn van Rotterdam naar Dordrecht, werd in eene afdeeling als bijzonder wenschelijk aanbevolen.

Nadat deze bedenkingen aan de Regering waren medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

» 1. Bij de lang voortgezette discussien in de Tweede Kamer, en het onmiddellijk daarna aanhangig worden zijner begrotingsontwerpen in de Eerste, was den Minister geen tijd gelaten, de proeven zijner redevoeringen na te zien. Met leedwezen liet hij ze, zonder ze te hebben kunnen nagaan, afdrukken.

2. Gaarne vernam de ondergeteekende, op welke punten eene meer krachtige en bespoedigde voortzetting van den aanleg der Staatsspoorwegen mogelijk ware geweest. Die hem dat aanwees, zou hem dienst doen. Door het achterwege laten van andere nieuwe werken zou de voltooiing der spoorwegen niet te bespoedigen zijn. Het is niet gebrek aan middelen, maar de tijd, die tot voorbereiding en uitvoering der werken gevorderd wordt, waardoor het gereed komen wordt beheerscht.

Wat het niet dadelijk in exploitatie brengen van daartoe gereed zijnde gedeelten, bijzonder van den weg van Arnhem naar Zutphen betreft, kan, onder verwijzing naar § 2 van de Memorie van Antwoord op het verslag der andere Kamer, worden staande gehouden, dat geen deel der spoorwegen, ook niet dat van Arnhem naar Zutphen, ongebruikt is gebleven, terwijl het voor de exploitatie gereed was.

3. Dat op sommige lijnen onnutte of overbodige uitgaven zouden worden gedaan is den ondergeteekende niet bekend. Men gelieve de feiten, waarop gedoeld wordt, op te geven, en het onderzoek zal terstond volgen. Met betrekking tot den wensch naar ruime gebouwen ten dienste van de spoorwegen, verzoekt de ondergeteekende § 4 der Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer in te zien.

4. De aansluiting van de residentie aan den Rhijnspoorweg werd in de Tweede Kamer ter sprake gebragt. De stand dier zaak is medegedeeld in de zitting van 10 December (Hand. vel 971, bladz. 356⁴ sub X).

De leemte in de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), waarop eenige leden hebben gewezen, trekt, gelijk aan de Tweede Kamer werd medegedeeld (Hand. vel 841, bladz. 306⁷ sub V) allezins de aandacht van den Minister. Voorziening zal niet uitblijven.

Art. 9. De bedenkingen, in de Tweede Kamer geopperd ten aanzien van de brug te Kuilenburg en de daarmede in verband staande werken, zijn door den ondergeteekende in de vergadering der Tweede Kamer beantwoord. Mogt de niet gecontroleerde afdruk in het *Bijblad*, vel 1011, bladz. 372¹ en volgg. sub II, III en X, min naauwkeurig zijn of aanvulling behoeven, de ondergeteekende is tot nadere verklaring bereid.

Art. 11. Hier geldt het zoo even opgemerkte eveneens.

De werken tot riviervverbetering beneden de brug over de Waal voorgesteld, zijn in zoover ter zake der brug zelve noodig, als dit belang medebrengt dat de brug in een regelmatig riviervak worde gebouwd, hetgeen zonder verlegging van de dijken beneden de brug hier niet het geval zou wezen.

De ondervinding van de laatste jaren heeft het oordeel van deskundigen gevestigd, dat, bij behoorlijke doorstromingswijdte, eene brug, op een geschikt punt eener rivier aangelegd, geene opstuwung van water zal veroorzaken, en dat uit dien hoofde verhooging der dijken boven de brug niet noodig is.

Art. 14. Wegens de aansluiting van den spoorweg van Harlingen met Hannover is een tractaat gesloten, dat, na ratificatie, aan de Kamer zal worden medegedeeld.

De verbinding zal plaats hebben van Nieuwe Schans over Bunde en Weener naar het station Ihrhove van de Hannoversche Westbaan.

Over de vooruitzichten op het min of meer spoedig tot stand komen van den spoorweg op Hannoversch grondgebied deelde de ondergetekende aan de Tweede Kamer zijne gedachten mede op den 10den en 12den December.

Art. 15. Het is den ondergetekende geheel onbewust dat bij den aankoop voor de lijn Zutphen-Grenzen, meer dan voor eenige andere lijn, vertraging heeft plaats gehad, die hetzij aan de ambtenaren hetzij aan de onteigeningswet ware toe te schrijven. De eenige bekende vertraging is die, veroorzaakt door eigenaren, die niet tot minnelijken afstand waren te bewegen.

Intusschen is de aankoop in der minne afgelopen, en de geregte onteigening aangevangen, en althans wat Gelderland betreft reeds ver gevorderd.

Art. 18. Een ontwerp voor den spoorweg van Goes en de werken op Walcheren is gereed en wordt onderzocht. Dat onderzoek afgelopen zijnde, zal een voorstel voor den overgang van het Sloe aan de wetgevende magt worden gedaan.

Art. 21. Gelijk aan de Tweede Kamer werd medegedeeld, bestaat er uitzicht, dat voor de rigting ter verbinding van Willemsdorp met Rotterdam spoedig eene beslissing zal kunnen genomen worden.

's Gravenhage, den 24sten December 1864.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE."

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend dit antwoord te zamen met de aanmerkingen der Afdeelingen aan de Vergadering te moeten mededeelen.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 27sten December 1864.

JOOST VAN VOLLENHOVEN.
VAN RHEMEN VAN RHEMENSCHUIZEN.
VAN ANDRINGA DE KEMPENAEER.
VAN SWINDEREN.

VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het wets-ontwerp tot vaststelling van hoofdstuk X der Staatsbegroting voor 1865 en van de Wet op de Middelen.

HOOFDSTUK X.

Onvoorziene uitgaven.

Tegen dit hoofdstuk zijn geene bedenkingen gemaakt.

WET OP DE MIDDELEN.

1. Bij het onderzoek van de voorgedragen middelen tot dekking der uitgaven voor het dienstjaar 1865 werden de drie navolgende punten besproken:

a. het brengen onder de middelen voor 1865 van de koloniale batige sloten der beide dienstjaren 1864 en 1865;

b. de vorm waarin de bijdragen van Neerlandsch Indie aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven zijn toegevoegd;

c. de plannen der Regering tot wijziging van het belastingstelsel.

Intusschen waren deze drie punten niet in al de afdeelingen behandeld bij het onderzoek van de Wet op de Middelen; maar had men zich aldaar voorbehouden bij de algemeene beschouwingen over de geheele begroting daarvan te gewagen, als meer eigenaardig behorende tot de algemeene beginselen van regeringsbeleid.

Met het oog op dit verschil in de wijze van behandeling, ten gevolge waarvan het gevoelen van de leden der Eerste Kamer over deze drie belangrijke punten, deels in het Verslag over de Middelen, deels in de algemeene beschouwingen zou moeten gezocht worden, heeft de Commissie van Rapporteurs gemeend, eene breedvoerige ontwikkeling dier drie punten niet in dit verslag te moeten opnemen, ten einde de meer opzettelijke behandeling daarvan, in zijn geheel, voor de algemeene beschouwingen zou bewaard blijven.

De Commissie bepaalt zich dan ook tot de mededeeling, dat in de afdeelingen, in welke de drie bovengenoemde punten bij de Middelen zijn behandeld, de denkbeelden over het eerste punt uiteen liepen. Terwijl eenigen de opname der beide batige sloten goedkeurden, opdat daardoor zooveel geld als slechts mogelijk zou zijn tot schulddelging voor de Regering beschikbaar zij en het renteloos liggen van aanzienlijke sommen worde voorkomen, waren er anderen, die, hoewel zij bij die opname berustten, toch hunne onverdeelde goedkeuring daaraan niet schonken. Enkel en gaven echter bepaald hunne afkeuring te kennen over deze handelwijze, omdat zij het batig slot van 1865 nog als een onzekeren post beschouwden en de amortisatie dien ten gevolge ook onzeker wordt gemaakt. Dezen hadden liever voor buitengewone amortisatie afzonderlijke wetsvoordragten te gemoet gezien, naar mate fondsen daartoe beschikbaar zouden komen.

De vorm, waarin de bijdragen van Neerlandsch Indie aan de middelen tot dekking der uitgaven voor 1865 zijn toegevoegd, kwam aan sommigen als niet van een overwegend gewigt voor, maar anderen hechten daaraan veel meer belang. Het gevoelen dezer laatsten was, dat het insmelten van den rentepost van f 9 800 000 onder het koloniaal batig slot niet genoegzaam geregtvaardigd wordt door de bewering, dat het behoud niets dan een nuttelooze omslag is. In eene andere afdeeling werden de gevoelens over den nieuw aangenomen vorm met meer nadruk medegedeeld. Daar toch werd hij nagenoeg algemeen afgekeurd. Wel verre dat het behoud van den rentepost een nuttelooze omslag was en op eene fictie berustte, begrepen die leden vooreerst dat het fictive dier rente nog moet bewezen worden; en ten andere dat het van het hoogste belang is, met het oog op eventualiteiten van later tijd, om het begrip eener gevestigde koloniale schuld niet prijs te geven. Sommigen hechten daaraan zóó groot gewigt, dat zij deze Wet op de Middelen niet zouden goedkeuren, dan onder uitdrukkelijk protest tegen dezen vorm en onder voorbehoud voor de toekomst. Enkel en gaven zelfs te kennen, dat zij alleen op grond hunner bezwaren tegen de weglating van den rentepost en tegen den vorm waarin de bijdragen van Neerlandsch Indie hier voorkomen, waarschijnlijk hunne goedkeurende stem aan dit wetsontwerp zouden onthouden.

Wat nu betreft de beschouwingen over het derde punt, de plannen der Regering omtrent eene wijziging in het belastingstelsel, daarvoor wordt, zoo als gezegd is, door de Commissie van Rapporteurs verwezen naar de algemeene beschouwingen over de begroting voor 1865. Zij acht zich evenwel verplicht hier mede te deelen, dat in ééne afdeeling eenige leden verklaard hebben, dat zij, door het aannemen van het wet-ontwerp op de Middelen, niet geacht willen worden de Regering te ondersteunen in hare voornemens, voor zooverre die thans bekend zijn, tot wijziging van het belastingstelsel.

2. *Art. 1 a.* Eenige leden, niet voldaan met de tot hiertoe door den Minister gegeven inlichtingen, vroegen welke de voornemens zijn der Regering ten aanzien van het op nieuw indienen van een wets-ontwerp tot regeling der grondbelasting in Limburg.

3. *Art. 2.* Enkele leden bestreden het voortdurend heffen van tolgeden op de rijkswegen, als belemmerend voor het vrije verkeer en de belangen van landbouw en nijverheid. Zij wezen op de onkosten, welke aan die heffing verbonden zijn, door welke een goed deel der voordeelen voor den Staat verloren gaan, en op de wenschelijkheid, dat het transport over de landwegen, in dit opzigt, niet achtersta aan dat over de waterwegen.

Anderen konden zich niet met dat gevoelen vereenigen en voerden daartegen aan, dat men te veel de zwarigheden uit het oog verliest, welke aan eene afschaffing der rijkstollen zijn verbonden.

Nadat deze bedenkingen aan de Regering waren medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende